

Гузенко О.П.,
*к.е.н., доцент, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін,
Донецький юридичний інститут МВС України*

ПРОБЛЕМАТИЧНІ АСПЕКТИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Рентабельність діяльності представників підприємницького сектору характеризує рівень їх прибутковості на основі прийнятої стратегії розвитку. Визначення зазначеного критерію оцінювання як правило відбувається в кінці звітного періоду на основі пакету річної звітності. З метою прийняття більш дієвого рішення майбутнього розвитку аналітики підприємств обирають декілька звітних періодів.

Тема оцінювання рентабельності діяльності підприємств не є новою, має доволі дискусійний характер, проте постійно актуалізується фахівцями фінансово – економічної діяльності та науковцями. Таке явище пояснюється тим, що даний критерій виступає одним з критеріїв оцінювання фінансового стану підприємств та характеризує спроможність підприємств підтримувати свою конкурентоспроможність та ефективність. До складу науковців, які відзначаються доволі змістовними науковими розробками предмету дослідження варто віднести наступних: М.Д. Бедринець та Л.П. Довгань [1], Н.М. Любенко [2], О.О.Непочатенко та Н.Ю. Мельничук [3], О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.Й Вівчар та О.М.Чубка [4] та інших. У своїх працях зазначені науковці висвітлюють теоретико-методологічні аспекти тлумачення понятійної категорії рентабельність та доволі змістовно розкривають методологічні аспекти її визначення.

Поряд з цим варто наголосити на тому, що простежується обмежене дослідження специфічних особливостей визначення критерію рентабельності з урахуванням галузевої належності суб'єкта господарювання. Разом з тим окремі науковці використовують в наукових розробках критерій рентабельності

з позиції узагальнюючого показника, який підкріплює отримані результати по науковим здобуткам.

Нагадаємо науковці пропонують визначати економічну сутність понятійної категорії «рентабельність» як якісний, вартісний критерій, що характеризує рівень віддачі витрат або ступінь використання ресурсів, що є в наявності, в процесі виробництва і реалізації продукції. При цьому розглядаючи рентабельність як критерій оцінювання, більшість вчених звертають увагу на той факт, що саме цей критерій показує фінансові результати та дохідність різних напрямків діяльності (виробничої, підприємницької, інвестиційної), окупність витрат.

У зв'язку з цим, зазначений критерій більш повно, ніж прибуток, відображає кінцеві результати господарчої діяльності підприємства, тому що його величина показує співвідношення ефекту до наявних або використаних ресурсів. Вважаємо, зазначений критерій має оцінюватися з урахуванням факторного впливу як на види прибутків підприємств, так і з використанням прийнятого методу формування собівартості продукції, робіт та послуг.

Факторний вплив на величину рентабельності діяльності представників підприємницького сектору простежується як на макроекономічному, так і мікроекономічному рівні. Практична діяльність доводить, що до складу макроекономічних факторів включають: економічна ситуація в країні, рівень інфляції, характер і гострота конкурентної боротьби, кон'юнктура ринку або співвідношення між попитом і пропозицією на продукцію та послуги підприємств, податкова і кредитна політика держави і комерційних банків, тарифи на товари та послуги, що надаються іншими підприємствами, ціна на сировину та товари для підприємств.

В свою чергу, внутрішні фактори проявляються через обрану цінову політику, організацію процесів відтворення основних засобів та забезпечення співвідношення між змінними і постійними витратами, через формування підходів до збільшення продуктивності праці та через існуючу систему стимулювання творчих, креативних працівників, обсяг активів, їх структура та

відповідність величині пасивів, а головне змістовність заходів здатних своєчасно ліквідувати недоліки зниження рентабельності взагалі.

У сучасних умовах господарювання представники підприємницького сектору економіки країни, з метою підвищення рентабельності діяльності мають спиратися на внутрішні резерви збільшення валового та операційного прибутку, а також зниження рівня собівартості випуску та реалізації продукції. Зазначенні заходи з метою досягнення найбільшої ефективності мають розглядатися у сукупності, що сприятиме появі більш реалістичної програми майбутнього розвитку.

Узагальнюючи результати вивчення поставленої проблеми, ми дійшли наступних висновків. По-перше, представники підприємницького сектору мають постійно проводити моніторинг відповідності заданого рівня рентабельності у порівнянні з фактичною величиною, що надасть можливість своєчасного корегування величини критеріїв, які беруть участь в її розрахунку. По-друге, в основу напрямків збільшення величини даного критерію варто покласти заходи збільшення операційного прибутку та зниження собівартості продукції як з позиції виробництва, так і з позиції процесів її реалізації. По - третє, враховуючи доволі часті зміни макроекономічних факторів впливу на показник, перевагу треба надати пошуку внутрішніх резервів здатних в певній мірі стабілізувати падіння рентабельності та забезпечити певну величину її приросту в майбутньому.

Література

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
2. Любенко Н. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 262 с.
3. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
4. Фінанси підприємств: підручник / О. Б. Курило, Л. П. Бондаренко, О. Й. Вівчар, О. М. Чубка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.